

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	20 juni 2023	n.v.t.

Onderwerp

Wijziging Elena-budgetten voor de gemeenten Alphen aan den Rijn, Den Haag, Gorinchem en Schiedam

Advies

1. Vast te stellen een verlaging van de totaal beschikbaar gestelde Elena-middelen aan de gemeente Alphen aan den Rijn door middel van de bijgevoegde brief.
2. Vast te stellen de te wijzigen Uitvoeringsovereenkomsten (UOK) Elenaprogramma Duurzame Wijkwarmte door middel van bijgevoegde Addenda tussen de Provincie en de gemeenten Den Haag, Gorinchem en Schiedam.
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de wijziging van beschikbaar gestelde Elena-middelen binnen het Elenaprogramma voor de gemeenten Alphen aan den Rijn, Den Haag, Gorinchem en Den Haag.

Aangezien de Commissaris van de Koning, na rechtsgeldige besluitvorming door GS, bevoegd is de juridische binding aan te gaan, is het advies aan hem een machtiging af te geven aan B. Potjer, gedeputeerde van Energie van de Provincie Zuid-Holland, om de Addenda op de Uitvoeringsovereenkomsten met de gemeenten Den Haag, Gorinchem en Schiedam, namens de Provincie Zuid-Holland te ondertekenen.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

- 230608 brief aan PZH - Restant ELENA-subsidie beschikbaar
- Getekende uitvoeringsovereenkomst DuWijZH-ELENA PZH Alphen aan de Rijn
- Getekende uitvoeringsovereenkomst DUWijZH- ELENA PZH Den Haag
- Getekende uitvoeringsovereenkomst DUWijZH- ELENA PZH Gorinchem
- Getekende uitvoeringsovereenkomst DUWijZH- ELENA PZH Schiedam
- Addendum bij Uitvoeringsovereenkomst Den Haag
- Addendum bij Uitvoeringsovereenkomst Gorinchem
- Addendum bij Uitvoeringsovereenkomst Schiedam
- Machtiging CdK Potjer Addenda UOK Den Haag, Gorinchem en Schiedam

1 Toelichting voor het College

Sinds 1 oktober 2020 heeft de provincie de beschikking over de Elena subsidie “Duurzame Wijkwarmte PZH” (DuWijZH) van € 2,7 miljoen. Dit geld wordt in tranches ter beschikking gesteld te behoeve van de voorbereidende werkzaamheden om minimaal € 60 miljoen aan investeringen te doen in woningisolatie, duurzame energie (warmte)-bronnen en de benodigde infrastructuur in Zuid Hollandse wijken. Met deze subsidie kan het programma worden uitgevoerd dat is ontwikkeld op verzoek van en in samenspraak met 9 gemeenten: Alphen aan de Rijn, Den Haag, Gorinchem, Katwijk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Zoeterwoude en Zwijndrecht.

Omdat de Europese Investeringsbank (EIB) één aanspreekpunt wil hebben, neemt de provincie de rol op zich als penvoerder, coördinator, contractant en centrale rapporteur. De provincie heeft dit contract inhoudelijk en juridisch beoordeeld en doorvertaald naar een Uitvoeringsovereenkomst met de gemeenten. De subsidie brengt met zich mee dat er verplichtingen zijn. Deze zijn evenwichtig verdeeld tussen de provincie en de gemeenten naar ieder zijn eigen verantwoordelijkheid. De provincie zorgt voor een adequate Uitvoeringsorganisatie en de gemeenten zijn verantwoordelijk voor de juiste besteding van projectrapportages over de subsidie en de daaraan verbonden investeringen. Met elke gemeente is afzonderlijk een Uitvoeringsovereenkomst (UOK) gesloten. Het doel van deze overeenkomst is om de wederzijdse verplichting vast te leggen en de provinciale ondersteuning en samenwerking met de gemeente daarmee op de juiste wijze vorm te geven in de uitvoeringsfase.

Het Elena-programma biedt de mogelijkheid om als daar -door wijzigingen in de projecten van de deelnemende gemeenten- ruimte voor ontstaat, wijziging over inzet van middelen onderling de projecten door te voeren.

Gemeente Alphen aan den Rijn heeft aangegeven dat een collectieve warmtenet voor de wijk Planetenbuurt op dit moment geen haalbare oplossing is. Gekozen is om nu eerst in te zetten op energiebesparing en aanpak van energie-armoede. De gewijzigde aanpak betekent dat de benodigde voorbereidingswerkzaamheden en daaraan gekoppeld geplande investeringen voor het warmtenet wegvallen. Dit heeft de gemeente doen besluiten om het restant Elena-budget beschikbaar te stellen voor andere Elena-gemeenten, die wel investeren in een warmtenet en daarmee de Europese subsidie veiligstellen. Op 8 juni 2023 (zaaknummer 320733) heeft de gemeente Alphen aan den Rijn formeel per brief laten weten het subsidiebudget te willen terugbrengen naar € 92.473,50. Heldere toelichting van de gemeente op hun gewijzigde koers en daarmee besteding van het Elenabudget. Het verzoek om middels bijgevoegde brief akkoord te gaan met deze verlaging.

Voor de gemeente Den Haag, Gorinchem en Schiedam ligt dit anders en wordt maximaal ingezet op de ontwikkeling van collectieve warmtenetten (met forse investeringen). Op het gebied van inzet communicatie / participatie en procescoördinatie in de wijken zijn de gemeenten dringend op zoek naar extra middelen. De toegekende Elenabudgetten voor deze gemeenten zijn inmiddels (praktisch) uitgegeven. Het ‘vrijgekomen’ budget bij Alphen aan den Rijn, kan (intern via de Uitvoeringsorganisatie Elenaprogramma DuWijZH) overgeheveld worden naar de budgetten van Den Haag, Gorinchem en Schiedam. Het voorstel is om middels bijgevoegde Addenda op de Uitvoeringsovereenkomsten akkoord te gaan met de wijziging van de subsidiebudgetten voor de gemeenten Den Haag, Gorinchem en Schiedam.

Financieel en fiscaal kader

De ELENA-subsidie (in totaal € 3 miljoen euro) kan niet worden doorgezet naar de gemeenten, daarom dient de provincie de subsidie te besteden en financieel te verantwoorden. Er is een Uitvoeringsorganisatie opgezet door de provincie voor dit Elena programma. Deze managen de inkoop van de diensten alsmede de betalingen met in achtname van de wettelijke en provinciale regels en de benodigde formaliteiten.

Per wijk is vastgesteld dat er maximaal € 300.000,- aan opdrachten voor ondersteuning verstrekt kan worden. In het financieel overzicht van het Elenaprogramma zal € 207.526,50 van het subsidiebudget van gemeente Alphen aan Den Rijn overgeheveld worden naar het te besteden budget van de gemeenten Den Haag, Gorinchem en Schiedam.

Zowel de kosten voor de programmacoördinatie, € 200.000 in kind als een eigen bijdrage van €300.000 zijn opgenomen in de vastgestelde begroting 2020 van ambitie 3: Schone Energie voor iedereen, paragraaf 3.2.2. Deze gelden zullen worden besteed in de periode Q3-2020 t/m Q3-2024.

Met de gemeenten Alphen aan den Rijn, Den Haag, Gorinchem en Schiedam zijn in 2020 individuele Uitvoeringsovereenkomsten aangegaan. Hierin staat dat de gemeente een proportionele terugbetalingsverplichting heeft in het geval de investeringen niet (of niet volgens de voorwaarden) worden gerealiseerd. Hiermee zijn de financiële risico's voor de provincie beperkt tot de administratieve afhandeling en een goede programma coördinatie.

Totaalbedrag exclusief BTW : € 0 (dit betreft een herverdeling van Europese middelen)
Programma : Ambitie 3 - Schone energie voor iedereen
Financiële risico's : Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

Voor het verkrijgen van de ELENA-subsidie heeft de EIB een contract afgesloten met de provincie. De voorwaarden die de EIB stelt zijn bekend. De belangrijkste hiervan is de terugbetalingsverplichting van de subsidie als deze niet leidt tot investeringsbeslissingen binnen 3 jaar (met mogelijk 1 jaar verlenging¹). D.w.z. dat er (als gevolg van de gesubsidieerde voorbereidingswerkzaamheden) fysieke maatregelen zijn uitgevoerd in opdracht van de partijen, betrokken bij de gemeentelijke projecten. Eveneens als, binnen bepaalde kaders, tot uitvoering van die investeringen is besloten. De projecten tot uitvoering brengen, is primair een zaak waar de gemeenten grip op hebben en verantwoordelijk voor zijn. Zij dienen elk een goed projectmanagement te voeren. Daarom zijn er met de gemeenten individuele Uitvoeringsovereenkomsten gesloten.

Met het ondertekenen van de brief aan gemeente Alphen aan den Rijn en de Addenda op de Uitvoeringsovereenkomsten met de gemeenten Den Haag, Gorinchem en Schiedam worden juridische verplichtingen aangegaan. De overige verplichtingen uit de Uitvoeringsovereenkomsten blijven ook na ondertekening van de brief en de Addenda van kracht.

¹ Op 1 juni 2023 is formeel een verzoek bij Europa ingediend voor verlenging van het programma met 1 jaar. Aanleiding verzoek is niet dat de vereiste investeringsvolume van € 60 miljoen niet wordt behaald, maar om het Elena-budget zo optimaal mogelijk te kunnen wegzetten is 1 jaar extra tijd nodig

Aangezien de Commissaris van de Koning, na rechtsgeldige besluitvorming door GS, bevoegd is de juridische binding aan te gaan, is het advies aan hem een machtiging af te geven aan B. Potjer, gedeputeerde van Energie van de Provincie Zuid-Holland, om de Addenda van de Uitvoeringsovereenkomst op de Uitvoeringsovereenkomsten met de gemeenten Den Haag, Gorinchem en Schiedam, namens de Provincie Zuid-Holland te ondertekenen.

2 Voorafgaande besluitvorming

- December 2019: met de betrokken gemeenten is de intentie uitgesproken om de subsidieaanvraag definitief in te dienen bij de EIB, waarvoor intentieverklaringen zijn ondertekend.
- Op 27 april 2020 is met goedkeuring van GS een definitieve subsidieaanvraag ingediend bij de EIB.
- Op 28 september 2020: GS akkoord met het afsluiten van contract met EIB en aangaan van UOK met negen gemeenten.
Op 21 november 2021 heeft GS ingestemd met wijziging deelname gemeenten aan het Elena-programma. Gemeente Kaag en Braassem is door het wegvallen van bepaalde investeringen uit het programma gestapt. De gemeente Zwijndrecht is toegetreten tot het programma.
- Op 15 februari 2022 heeft GS ingestemd met een vergelijkbare verschuiving tussen gemeente Rijswijk en Gemeente Schiedam. Concreet betekent dit een overheveling van € 150.000,- van het Elenabudget van Rijswijk naar Schiedam.

3 Proces

Het ondertekenen van de brief naar gemeente Alphen aan den Rijn en de Addenda op de Uitvoeringsovereenkomsten met de gemeenten Den Haag, Gorinchem en Schiedam kan plaatsvinden in juni 2023. Na ondertekening van de Addenda hebben de gemeente Den Haag, Gorinchem en Schiedam 'de beschikking' tot deze extra middelen. Oftewel opdrachten ten behoeve van extra ondersteuning voor Den Haag, Gorinchem en Schiedam kan vanaf dat moment officieel door de provinciale Uitvoeringsorganisatie worden verstrekt.

Op basis van aangegeven benodigde extra budget door betreffende gemeenten en het vooruitzicht dat dit zal leiden tot (extra) investeringen, is gekomen tot onderstaande verdeling van de vrijkomende middelen (=€ 207.526,50)

- Verhoging subsidiebudget voor gemeente Den Haag: € 35.000
- Verhoging subsidiebudget van gemeente Gorinchem met: € 109.526,50
- Verhoging subsidiebudget van gemeente Schiedam met: € 63.000

4 Participatie en rolneming

Draagvlakverwerving voor de duurzame warmteoplossingen bij de wijkprojecten is cruciaal om de plannen te kunnen realiseren. Daarom is er bij de subsidie aanvraag van de voorbereidingskosten een substantieel deel (ruim 20%) gecalculeerd door de gemeenten om voorlichting te geven en het verwerven van betrokkenheid. Dit geld zal op een professionele wijze worden besteed om de participatie van inwoners te bevorderen.

De rol van de provincie hierbij is de bewaking van kwaliteit, van de voortgang en van de efficiënte besteding van deze gelden. De gemeenten hebben volgens de afspraken in het Klimaatakkoord, de regierol bij het verwerven van draagvlak omdat zij de lokale situatie het best kennen.

De vorm van draagvlakverwerving of de participatie zal verschillend zijn per wijk. Dat kan variëren van een web-based inventarisatie van voorkeuren, keukentafelgespreken bij de huiseigenaren tot het financieel deelnemen in een lokaal warmteproject.

Bovenstaande geldt voor alle trajecten waar we met partners buiten het provinciehuis te maken hebben. Onder participatie verstaan we het gehele spectrum van informeren tot meewerken met initiatieven van anderen.

5 Communicatiestrategie

Er zal geen aparte persmoment georganiseerd worden voor ondertekening van de Addenda. Op de provinciale website staat een info-bulletin over dit programma en de aanpak ervan. Bij de communicatie zal steeds worden aangegeven dat de EIB en de PZH deze wijkaanpak ondersteunen. In de Uitvoeringsovereenkomsten is dit vastgelegd.